

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากเรื่องสั้น
“แมลงวันผี” “เรื่องของโอคาเมะ” และ “วิญญาณคนเป็น”

An Analytical Study of Translation Editing and Translation Process
Applied in the Translation of “Story of fly”, “The Story of Okame” and “Ikiryō”

ลดาวรรณ หล้าดี* นครเทพ ทิพยสุภราชฤทธิ์ และ ศิริมน ศรีนพรัตน์

Ladawan Hlamdee* Nakonthep Tipayasuparat and Sirimon Srinopanut

สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

Program English for Professions, Faculty of Liberal Art, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author, E-mail: tarn_jin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลเรื่องสั้น ที่เกี่ยวกับชนบประเพณี วัฒนธรรม และตำนานต่างๆของญี่ปุ่น จำนวน 3 เรื่อง คือ “แมลงวันผี” “เรื่องของโอคาเมะ” และ “วิญญาณคนเป็น” (“Story of fly”, “The Story of Okame” and “Ikiryō”) จากหนังสือเรื่อง Kotto: Being Japanese Curios, with Sundry Cobwebs ประพันธ์โดยแเลฟลาดีโอ เอิร์น ซึ่งในฉบับแปลใช้ชื่อภาษาไทยว่า “ผีญี่ปุ่น” มีปาริฉัตร เสมอแฉ เป็นผู้แปล โดยจำแนกเนื้อหาทั้งหมดจากฉบับแปลภาษาไทยออกเป็น 20 ตัวอย่าง และใช้กลวิธีการแปลร่วมกับหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ สัจฉวิ สายบัว (2560) และ โมนา เบเคอร์ (2535) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ระดับคือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา จากผลการวิเคราะห์ที่สามารถสรุปได้ว่าประเภทการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ลำดับถัดมาคือ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ในส่วนของการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างประเภทที่พบมากที่สุดคือ การปรับรูปกรรตุจากและกรรมจาก รองลงมาคือการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค ในส่วนของกลวิธีการแปล พบว่าผู้แปลใช้การแปลแบบเอาความมากกว่าการแปลแบบตรงตัวสลับกับการปรับบทแปลในทางทฤษฎีเพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบภาษาไทยที่ผู้อ่านคุ้นเคย

คำสำคัญ: การปรับบทแปล กลวิธีการแปล นวนิยาย ปาริฉัตร เสมอแฉ

Abstract

The aim of this research was to study the types of translation editing and translation process applied in the translation of three short stories including “Story of fly”, “The Story of Okame,” and “Ikiryō” from the book entitled “Kotto: Being Japanese Curios, with Sundry Cobwebs” written by Lafadio Hearn and translated by Parichat Samerkae. The principles of translation editing proposed by Sanchawi Saibua (2017) and Mona Baker (1992) were used as the framework in the analysis of 20 samples. The findings were classified into two levels, i.e. the editing in the lexical level and the editing in the syntactic level. The result showed that the most frequently used editing strategies in the lexical level were word and idiom deletion, followed by using phrases or sentences instead of words. For the editing in the syntactic level, it was found that the conversion of active to passive voice and the rearrangement of word order in sentences or phrase were the most frequently used editing strategies, respectively. The free translation technique was mostly used in order to maintain the meanings as close as possible to the original texts and provide clear and suitable language structure which the readers are familiar with.

Keywords: Translation Editing, Translation Process, Short Story

1. บทนำ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1980 จนถึงปัจจุบันวรรณกรรมแปลต่างประเทศเป็นที่นิยมกันมากขึ้น เพราะนอกจากจะมีความสนุกสนานแล้วเนื้อเรื่องยังบอกเล่าถึงความเป็นไปของสังคมและวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ การแปลดังกล่าวมักกระทำโดยผู้รู้ทางภาษาที่ได้รับการฝึกฝนและมีความรอบรู้ในเชิงวรรณคดี รวมถึงผู้แปลจำเป็นต้องมีความเข้าใจภาษาของต้นฉบับเป็นอย่างดี เช่นสำนวนภาษาในเชิงวาทีศิลป์ ความหมายแฝง และความหมายที่แท้จริงของประโยค เนื่องจากประสบการณ์ที่ต่างกันอย่างมากของผู้เขียนในภาษาต้นฉบับ และผู้อ่านงานแปลทั้งทางด้านภาษา ความรู้ทัศนคติ ระบบสังคมและวัฒนธรรม (เขวง จันทระเชตต์, 2528: 167) ผู้แปลจึงต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ว่าผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอย่างไร บรรยายถึงอะไร และมีลักษณะเป็นอย่างไรให้มีความเหมาะสมกับขอบเขตของประสบการณ์ของผู้อ่านงานแปลให้มากที่สุด หากว่าผู้เขียนต้องการโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านซึ่งเป็นข้อความประหม่อมุ่งเน้นสื่ออารมณ์อาจมีการเสียดสี ขยอ้ง ปวดร้าวหรือการประณาม ผู้แปลต้องสามารถรู้ได้ว่าจะต้องแปลให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามอารมณ์อย่างไร (เขวง จันทระเชตต์, 2528: 90) ในการทำความเข้าใจสิ่งเหล่านี้นอกจากจะต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาที่เหมาะสมเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับจารีตของภาษานั้นๆ ยังต้องรักษาและคงความหมายเดิมเอาไว้ด้วย

การแปลจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งนั้น ผู้แปลมักจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดความหมาย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ความเชื่อ สภาพแวดล้อม และโครงสร้างทางภาษา (บุรินทร์ เพชรจำเริญสุข, นครเทพ ทิพยสุกรราษฎร์ และสาย์ณห์ กอเสถียรวงศ์, 2561: 2) โดยที่ปัญหาหลายประการที่ผู้แปลมักจะพบคือ บทแปลที่ไม่สามารถสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นการที่จะถ่ายทอด

อารมณ์ ความรู้สึกรวมถึงเนื้อเรื่องออกมาให้ผู้อ่านจับแปลเข้าใจได้ตามจุดประสงค์ของผู้เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในวัฒนธรรมรวมถึงโครงสร้างทางภาษาของผู้แปลด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เขียนงานวรรณกรรมแต่ละเรื่องย่อมมีแนวการเขียนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันทั้งในด้านการสื่อความคิดและการสร้างรูปประโยค(ดวงตา สุพล, 2545: 45) ปัญหาการแปลในระดับโครงสร้างประโยคนั้นมีอยู่หลายประการ เช่น บางครั้งภาษาต้นฉบับมีการเรียงคำและประโยคอย่างสมบูรณ์แล้วแต่ไม่ว่าจะจัดลำดับการแปลอย่างไรก็ไม่สามารถแปลได้ตามโครงสร้างที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย (ดวงตา สุพล, 2545: 66) หรือหากแปลเรียงลำดับคำหรือวลีในประโยคตามต้นฉบับอาจทำให้ผู้อ่านงานแปลไม่สามารถเข้าใจเนื้อความได้ นอกจากนี้ยังมีเรื่องของประโยคที่ส่งผลกับน้ำเสียง (tone) ของข้อความอีกด้วยเช่น เรื่องของประโยคกรรมจากที่เป็นรูปแบบเฉพาะในภาษาอังกฤษและผู้อ่านชาวไทยไม่คุ้นเคยจำเป็นต้องมีการปรับให้อยู่ในรูปประโยคกรรมจากในบางครั้ง ด้วยเหตุนี้การปรับบทแปลจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่สามารถช่วยแก้ปัญหาทั้งในด้านวัฒนธรรมและ โครงสร้างทางภาษาของทั้งต้นฉบับและฉบับแปลให้ถูกต้องสอดคล้องกันอย่างเป็นธรรมชาติและสะดวกมากที่สุด

การปรับบทแปลนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาคำความต่างทางวัฒนธรรมและโครงสร้างทางภาษา ซึ่งได้แบ่งหลักเกณฑ์การปรับบทแปลไว้ 2 ระดับ คือ ระดับคำและระดับโครงสร้างทางภาษา โดยที่ระดับคำแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือการเติมคำอธิบายลงไป เนื้อหาหรือเชิงอรรถเนื่องจากคำในภาษาต้นฉบับสื่อความหมายได้ไม่ครบถ้วน การใช้วลีหรือประโยคแทนคำเมื่อไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงในภาษาฉบับแปลเพียงคำเดียวมาทดแทนได้ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่าทำได้โดยการใช้คำที่กว้างขึ้นในภาษาฉบับแปลมาทดแทนคำในภาษาต้นฉบับที่เป็นปัญหา การแก้ปัญหาโดยการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ นั้นสามารถกระทำได้โดยเพิ่มคำบุพบทซึ่งเป็นคำเชื่อมในภาษาไทยเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มความคิดต่างๆ สุดท้ายการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปนั้นกระทำได้โดยตัดคำหรือสำนวนที่ไม่มีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องเมื่อตัดออกจะไม่ทำให้อารมณ์และสาระสำคัญของเนื้อเรื่องเปลี่ยนไป ดังนั้นการแปลทุกครั้งผู้แปลควรต้องระมัดระวังในการแปลเพื่อให้ภาษาในฉบับแปลสะดวกและสื่อความหมายตรงตามต้นฉบับด้วย

นอกจากจะมีการปรับระดับคำแล้วยังมีปรับบทแปลในระดับที่สูงกว่าคือการปรับระดับโครงสร้างซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทได้แก่การปรับระดับเสียงหรือที่เรียกกันว่าคำที่ศัพท์ทำได้โดยยืมคำเดิมหรือถ่ายทอดเสียงจากต้นฉบับมาใช้ในฉบับแปล การปรับระดับโครงสร้างของคำที่สามารถแก้ไขความแตกต่างทางด้านคุณสมบัติและไวยากรณ์ทางภาษาได้จากการเปลี่ยนรูปตามประธานของกริยาในภาษาอังกฤษและการแก้ไขปัญหาคำนวณเสียงหรือคำพิเศษ อีกทั้งยังมีการปรับระดับประโยคอีกหลายวิธีที่ช่วยในการแก้ปัญหงานแปล เช่น การปรับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีซึ่งเป็นการนำกลุ่มความคิดมาเรียบเรียงใหม่เพื่อให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจได้โดยง่าย การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยคเพื่อแก้ปัญหาในด้านโครงสร้างภาษา และยังมี การปรับรูปประโยคปฏิเสธและการปรับการใช้กรรมจากและกรรมจากเนื่องจากกรุปประโยคในต้นฉบับไม่เป็นที่คุ้นเคยของผู้อ่านงานแปล สุดท้ายคือการเพิ่มและลดคำในประโยคเนื่องมาจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาอาจกระทำได้โดยการละประธานหรือกรรมและ

เพิ่มคำกริยาหรือคำสรรพนามต่างๆในประโยค อีกทั้งยังมีการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค ได้แก่ การสลับตำแหน่งของประโยค หรือการรวมประโยคอีกด้วย

การแก้ไขปัญหาการปรับบทแปลนอกจากวิธีทางทฤษฎีแล้วยังมีกลวิธีการแปลอีก 2 ประเภทที่สามารถพบได้ทั่วไปคือการแปลตรงตัวและการแปลเอาความ การแปลตรงตัวคือการพยายามคงความหมาย รูปแบบ และ โครงสร้าง ภาษาของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด มุ่งเน้นความถูกต้องครบถ้วนของสิ่งที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อเป็นสิ่งสำคัญ (ดวงดา สุพล, 2545: 12) ซึ่งบางครั้งทำให้ผู้อ่านเกิดความงุนงงและไม่เข้าใจความหมายที่ทางต้นฉบับต้องการจะสื่อทำให้ผู้อ่านต้องพยายามคาดเดาเอาเองว่าต้นฉบับต้องการสื่อว่าอย่างไร ดังที่เราจะให้ความเห็นต่อประโยคเหล่านี้ว่า “มีกลิ่นนมเนย” หรือ “ฟังแล้วแปร่งหู” (ปัญญา บริสุทธิ์, 2542: 123) แต่การแปลเอาความคือการแปลที่ไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้างของ ความหมาย หรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัดดัง มีการโยกย้ายตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือข้อความทางด้านไวยากรณ์เพื่อความสั้น กระชับ กะทัดรัด การแปลแบบนี้ใช้กับเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องแน่นอนของต้นฉบับนัก เช่น การแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น (ดวงดา สุพล, 2545: 14)

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้นำศึกษาได้เลือก 3 เรื่องสั้นแนวสยองขวัญจากหนังสือเรื่อง “ผีญี่ปุ่น” (Kotto: Being Japanese Curios, with Sundry Cobwebs) คือเรื่อง “แมลงวันผี” “เรื่องของ โอคาเมะ” และ “วิญญาณคนเป็น” (“Story of fly”, “The Story of Okame” and “Ikiryō”) เขียนโดยแลฟคาดีโอ เฮิร์น ได้รับการแปลโดยปรีดิตร เสมอแข หนังสือเล่มนี้เขียนขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1902 เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับความนิยมเกี่ยวกับขนบประเพณี วัฒนธรรมโบราณ และตำนานพื้นบ้านต่างๆรวมถึงความเชื่อของประเทศญี่ปุ่นไว้หลายเรื่อง ซึ่งการอ่านเรื่องสั้นเล่มนี้นอกจากจะได้สัมผัสถึงความตื่นเต้นสยองขวัญแล้วยังได้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์อย่างมากมายของประเทศญี่ปุ่นอีกด้วยทำให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจที่จะนำหนังสือเล่มนี้มาใช้วิเคราะห์การปรับบทแปล

2. วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีจุดประสงค์ในการวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลโดยงานแปลที่ผู้ศึกษาเลือกมาวิเคราะห์คือ เรื่องสั้น “แมลงวันผี” “เรื่องของ โอคาเมะ” และ “วิญญาณคนเป็น” (“Story of fly”, “The Story of Okame” and “Ikiryō”) จากหนังสือเรื่อง “ผีญี่ปุ่น” (Kotto: Being Japanese Curios, with Sundry Cobwebs)

3. วิธีการศึกษา

3.1 การรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องจากการอ่านทั้งต้นฉบับภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทย แล้วจึงรวบรวมตัวอย่างการปรับบทแปลโดยใช้เนื้อเรื่องทั้งหมดแบ่งเป็น 20 ตัวอย่าง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้อีก 20 ตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีของ สัจฉริวิ สายบัว (2560) และทฤษฎีการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมายของโมนา เบเคอร์ (2535) จากนั้นจึงสรุปและอภิปรายผลของการศึกษานี้ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลที่พบมากที่สุด 2 อันดับแรกในแต่ละระดับ (ระดับคำและระดับโครงสร้าง) พร้อมทั้งยกตัวอย่างการปรับบทแปลบางส่วนที่น่าสนใจ

4. ผลการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์หลักวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการปรับความหมายจากต้นฉบับนั้นผู้ศึกษาใช้หลักวิธีการแปลและหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ สัตยฉวี สายบัว (2560) และ โมนา เบเคอร์ (2535) ซึ่งสัตยฉวี สายบัวได้แบ่งเอาไว้ 2 ระดับ คือการปรับบทแปลระดับคำและระดับโครงสร้างอีกทั้งผู้ศึกษายังพบการแปลแบบตรงตัว และการแปลแบบเอาความอีกด้วย ผู้ศึกษานำข้อมูลจากการวิเคราะห์ที่อยู่ในกรอบทฤษฎีมาสรุปผลและนำเสนอด้วยการยกตัวอย่างจำนวน 20 ตัวอย่าง และวิเคราะห์การปรับบทแปลทั้งสิ้น 60 ประเด็น พบว่ามีการปรับบทแปลทั้งในระดับคำและระดับโครงสร้าง ตรงตามหลักเกณฑ์ของ สัตยฉวี สายบัวและ โมนา เบเคอร์ โดยสามารถเรียงลำดับในแต่ละประเภท จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่าการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ลำดับถัดมาคือ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ในส่วนของการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างนั้นพบมากที่สุดคือ ประเภทกรรตุวาท และกรรมาวาท รองลงมาคือการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ของการปรับบทแปลระดับคำและระดับโครงสร้าง

การปรับบทแปลระดับคำ				การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา			
ลำดับ	ประเภท	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ	ประเภท	ความถี่	ร้อยละ
1	การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป	8	13.33	1	การปรับใช้กรรตุวาทและกรรมาวาท	10	16.66
2	การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ	7	11.66	2	การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยค	8	13.33
3	การเติมคำอธิบาย	6	10	3	การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค	6	10
4	การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า	4	6.66	4	ระดับโครงสร้างของคำ	4	6.66
5	การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ	2	3.33	5	การปรับการใช้ปฏิเสธ	2	3.33
6	การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย	1	1.66	6	การเพิ่มและคำในประโยค	2	3.33

วิธีการปรับบทแปลที่พบมากที่สุดในระดับคำคือประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เนื่องจากคำหรือสำนวนนั้นๆมักเป็นข้อความที่ยาวเกินความจำเป็นหรือไม่ใช่ความหมายสำคัญของเนื้อเรื่องหลัก ซึ่งหากตัดออกไปก็
จะไม่ส่งผลกระทบต่อเนื้อเรื่องหรือความหมายโดยรวม ผู้แปลจึงตัดออกไม่แปลในส่วนนี้ หากแต่ยังสามารถรักษาสาระสำคัญของเนื้อเรื่องไว้ได้ ดังเช่น (สรัญญา พานิจจะ, นครเทพ พิทยศุภราษฎร์ และสายัณห์ กอเสถียรวงศ์, 2557: 4) ได้กล่าวไว้ว่าการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป คำหรือสำนวนซึ่งมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งที่ไม่มีในภาษาฉบับแปลและ

ไม่ใช่ความหมายที่สำคัญนักของต้นฉบับอาจจะถูกละไปไม่ปรากฏในฉบับแปลได้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงคือ เมื่อละคำหรือข้อความนั้น จะไม่ทำให้บรรยากาศ รสชาติ และสาระสำคัญของต้นฉบับเสียไป ตามกรอบของ สัจฉวิ สายบัว (2560) ที่ใช้ในการวิเคราะห์สามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ การละคำซ้ำ และการตัดข้อความทิ้ง แต่จากตัวอย่างผู้วิจัยพบเพียงการตัดข้อความทิ้งเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ : “...she died, on the eleventh day of the first month of the fifteenth year of Genroku [1702].”
(Hearn, 1910: 59)

ฉบับแปล : “แล้วเสียชีวิตในเดือนอ้าย ของปีที่ 15 แห่งศักราชเก็น โรกุ (ค.ศ.1720)” (เฮิร์น, 2542: 19)

ต้นฉบับ : “...he grew paler and weaker, until at last he became so thin and wan ...” (Hearn, 1910: 49)

ฉบับแปล : “เขายังซูบซีดและอ่อนกำลังลงทุกที ร่างกายของเขาทรุดโทรม ผ่ายผอม” (เฮิร์น, 2542: 40)

ต้นฉบับ : “...traced upon the brow and breast and limbs of the body the Sanscrit characters (Bonji) of certain holy talismanic words.” (Hearn, 1910: 53)

ฉบับแปล : “เขียนอักขระสันสกฤตลงบนคิ้วบนทรวงอก และที่แขนขาของศพ (อักขระนี้เรียกว่า‘บอนจิ’)” (เฮิร์น, 2542: 44)

จากตัวอย่างข้างต้นประเด็นการตัดข้อความทิ้งผู้แปลได้ตัดข้อความ“on the eleventh day” และ “until at last” ออก ทั้งคู่เป็นคำสันธานเชื่อมประโยคซึ่งเป็นเพียงข้อความเสริมเพื่อให้ภาษามีความสละสลวยมากขึ้น โดยที่ในต้นฉบับอาจไม่มีสาระสำคัญที่ช่วยในการสื่อความหมายที่สำคัญของเนื้อเรื่องหลัก อีกทั้งผู้แปลยังตัดข้อความ “of certain holy talismanic words” ออกซึ่งวลีนี้แปลว่า “คำพูดหรือเครื่องรางศักดิ์สิทธิ์” เหตุเพราะบริบทก่อนหน้ามีการกล่าวถึงอักขระสันสกฤต ซึ่งชาวพุทธทั้งหลายมีความเชื่อว่าภาษาสันสกฤตในบทสวดเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ ถึงแม้ว่าผู้แปลจะตัดออกแต่ใจความสำคัญหรือเนื้อหาสาระของเนื้อเรื่องก็ไม่มีเปลี่ยนแปลง เช่นที่ (สัจฉวิ สายบัว, 2560: 95) กล่าวไว้ว่า “เมื่อการละคำ หรือข้อความนั้น ซึ่งแม้จะทำให้ความหมายต้องขาดไปบ้างจะไม่ทำให้บรรยากาศ รสชาติ และสาระสำคัญของต้นฉบับเสียไปคำหรือข้อความความที่ตัดออกไปนั้นต้องสั้นและเล็กน้อยเท่านั้น”

การปรับบทแปลในระดับคำที่พบมากที่สุดรองลงมาคือ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เนื่องจากผู้แปลอาจพบปัญหาการไม่มีคำศัพท์ที่เทียบเคียงได้ก็สามารถใช้วลีหรือประโยคที่บอกลักษณะของสิ่งนั้นหรือกิจกรรมนั้นแทน (สัจฉวิ สายบัว, 2560: 92) ที่ผู้ศึกษาพบคือการปรับบทแปลประเภทการใช้วลีแทนคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

	ต้นฉบับ	ฉบับแปล	
Service	(Hearn, 1910: 58)	พิธีสวดตามประเพณี	(เฮิร์น, 2542: 18)
Visited	(Hearn, 1910: 54)	เยี่ยมเยือนรบกวน	(เฮิร์น, 2542: 44)
Wept	(Hearn, 1910: 33)	ร้องไห้สะอึกสะอื้น	(เฮิร์น, 2542: 87)

จากตัวอย่างข้างต้นการปรับบทแปลประเภทการใช้วลีแทนคำ ผู้แปลเลือกใช้วลีแทนคำเนื่องจากไม่มีคำศัพท์ในภาษาไทยเพียงคำเดียวมาแทนที่ได้ จึงต้องแก้ปัญหาโดยการใช่วลีหรือกลุ่มคำมาแทนที่คำนั้นๆ เพื่อให้ความหมายเท่าเทียมกันในฉบับแปล โดยวลีหรือกลุ่มที่จะนำมาใช้แทนที่นั้น ต้องดูว่านำมาใช้อย่างไร ในกาลเทศะใด และอยู่ในบริบทอย่างไร (เชวง จันทระเชตต์, 2528: 113) ตัวอย่างเช่นผู้แปลใช้วลี “พิธีสวดตามประเพณี” แทนที่คำว่า “services” ซึ่งผู้แปลใช้กริยาลีคำว่า พิธีสวด มาแทนที่ ผู้แปลใช้วลี “เยี่ยมชมเรือนรกวน” แทนคำว่า “visited” ซึ่งถือว่าการปรับบทแปลในส่วนนี้ทำได้ดีมากเนื่องจากบริบทก่อนหน้าวิญญานผีสาวมารบกวนสามีของเธอขณะนอนหลับ ผู้แปลจึงใช้วลี “เยี่ยมชมเรือนรกวน” แทนคำว่า เยี่ยมเยือน การแปลลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อเรื่องและตัวละครมากยิ่งขึ้น

การปรับบทแปลระดับประโยคที่พบมากที่สุดคือ ประเภทรรควาจกและกรรมวาจก พบได้จากการเปลี่ยนรูปของของกริยาในประโยค เนื่องจากโครงสร้างทางภาษาของต้นฉบับและฉบับแปลนั้นแตกต่างกัน หากแปลตรงตัวอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของต้นฉบับผิดเพี้ยนไปจากเดิม ผู้แปลจึงต้องปรับโครงสร้างในภาษาอังกฤษจากรูปแบบกรรมวาจก ให้เป็นรูปแบบกรรควาจกที่ผู้อ่านคุ้นเคยและยังสามารถเข้าใจได้มากกว่า

ต้นฉบับ : “... and the larger kinds of flies are seldom seen except in the warm season.” (Hearn, 1910: 59)

ฉบับแปล : “... ยิ่งแมลงวันตัวโตยิ่งไม่มีใครได้เห็น...” (เฮิร์น, 2542: 20)

ต้นฉบับ : “The doctors said that Hachiyémon was not suffering from any known form of disease.” (Hearn, 1910: 49)

ฉบับแปล : “... โรคใดๆที่แพทย์รู้จัก” (เฮิร์น, 2542: 40)

การปรับระดับประโยคประเภทกรรควาจก และกรรมวาจกของกริยาในประโยค จากต้นฉบับเป็นประโยคกรรมวาจกที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ แต่ในฉบับแปลผู้แปลมีการปรับกริยาในประโยคให้เป็นประโยคกรรควาจก ทั้งนี้เนื่องจากภาษาอังกฤษนิยมใช้โครงสร้างประโยคกรรมวาจก ซึ่งมีความหมายในภาษาไทยในเชิงถูกกระทำ และมักจะถูกใช้ในความหมายด้านลบ ประโยคกรรมวาจกเมื่อแปลเป็นภาษาไทยมักมีปัญหาเพราะสำนวนไทยไม่นิยมใช้คำว่า “ถูก” นำหน้ากริยา ถัดการกระทำที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี (เชวง จันทระเชตต์, 2528: 73) และตามที่ (ดวงตา สุพล, 2545: 66) กล่าวว่า ในภาษาอังกฤษนิยมใช้กริยาในรูปกรรมวาจก ส่วนในภาษาไทยนั้นไม่นิยมใช้รูปกรรมวาจกเท่ารูปกรรควาจก และกริยารูปกรรมวาจกถือว่ามีความหมายในเชิงลบ หากแต่ในบริบทที่ผู้ศึกษาวิเคราะห์นั้นไม่ใช่ความหมายในทางลบแต่อย่างใดและเนื่องจากบริบทในภาษาไทยส่วนมากจะมีการเรียงประโยคโดยให้ประธานเป็นผู้กระทำ ดังเช่น “ไม่มีใคร” และ “แพทย์” เหตุเพราะรูปประโยคกรรมวาจกในภาษาอังกฤษบางครั้งไม่จำเป็นต้องมีผู้กระทำ หรือไม่รู้ว่าเป็นผู้กระทำเป็นใคร ผู้แปลจึงต้องแก้ปัญหาโดยการใส่ผู้กระทำเหตุการณ์ในฉบับแปลด้วยเพื่อให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจมากยิ่งขึ้น

การปรับบทแปลในระดับประโยคที่พบมากที่สุดรองลงมาคือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยค การแปลแต่ละครั้งนั้นต้องพิจารณาว่าสามารถแปลเรียงตามลำดับคำในภาษาต้นฉบับได้หรือไม่ หากไม่สามารถทำได้

จำเป็นต้องสลับที่คำบางคำหรือบางวลีเพื่อให้เป็นภาษาที่ถูกต้อง (ดวงตา สุปล, 2545: 66) ผู้แปลจึงจำเป็นต้องให้วิธีการเรียงประโยคเสียใหม่ ดังเช่นตัวอย่าง

- ต้นฉบับ : “because no flies of any kind appear, as a rule, during the Period of Greatest Cold, and the larger kinds of flies are seldom seen except in the warm season.” (Hearn, 1910: 59)
- ฉบับแปล : “เพราะตามปกติแล้ว ในระยะเวลาที่อากาศหนาวจัด จะไม่มีแมลงวันชนิดใดปรากฏมาให้เห็นเลย ยิ่งแมลงวันตัวโตยิ่งไม่มีใครได้เห็น ยกเว้นในฤดูที่อากาศอบอุ่นเท่านั้น” (เฮิร์น, 2542: 20)
- ต้นฉบับ : “My dear, you know that sooner or later, after I am dead, they will want you to take another wife.” (Hearn, 1910: 49)
- ฉบับแปล : “ที่รักของฉัน ท่านก็รู้ว่า พอฉันตายไปแล้ว ไม่ช้าก็เร็ว พวกนั้นคงอยากให้คุณมีเมียใหม่”(เฮิร์น, 2542: 39)
- ต้นฉบับ : “Now the health of Hachiyémon appeared to fail after the death of O-Kamé.” (Hearn, 1910: 49)
- ฉบับแปล : “หลังจากที่ โอ-คามะ ตายไปแล้ว ดูเหมือนว่า สุขภาพของฮาชิเอมอนจะเลวลงเรื่อยๆ” (เฮิร์น, 2542: 40)
- ต้นฉบับ : “He therefore summoned his wife at once, and carefully questioned her, telling her, at the same time, what the sick clerk had said.” (Hearn, 1910: 33)
- ฉบับแปล : “เขาเรียกภรรยาเข้ามาทันที ค่อยๆซักถามนางด้วยความระมัดระวัง ในขณะที่เดียวกัน เขาก็เล่าให้นางฟังถึงเรื่องที่เสมียนหนุ่มผู้ป่วยบอกไว้ด้วย” (เฮิร์น, 2542: 87)

ต้นฉบับ	ตำแหน่งในต้นฉบับ	ฉบับแปล	ตำแหน่งในฉบับแปล
during the Period of Greatest Cold	หลังกริยาหลัก	ในระยะเวลาที่อากาศหนาวจัด	หน้าประธาน
sooner or later	หน้าอนุประโยค	ไม่ช้าก็เร็ว	หลังอนุประโยค
after the death of O-Kamé	ท้ายสุดของข้อความ	หลังจากที่ โอ-คามะ ตายไปแล้ว	หน้าประธาน
at the same time	หลังกริยาและกรรม	ในขณะที่เดียวกัน	หน้ากริยาและกรรม

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าคำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำกริยาเพื่อบอกเวลาในประโยคถูกแปลสลับที่กับต้นฉบับ ผู้แปลทำเช่นนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างภาษาในฉบับแปล รวมถึงเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายและเป็นธรรมชาติ เพราะหากผู้แปลแปลตรงตัวอาจจะทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจถึงการเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาศึกษาตามทฤษฎีของสัญลัษณ์วิ สาขาบัว (2560) การปรับโครงสร้างใน

ระดับนี้จะทำต่อเมื่อโครงสร้างของประโยคในต้นฉบับไม่เป็นที่คุ้นเคยในหมู่อ่านงานแปล อันจะทำให้เกิดปัญหาในด้านไม่เข้าใจความหมายบางประการ

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนั้น ผู้ศึกษาพบว่ามี การปรับบทแปลทั้งในระดับคำและระดับโครงสร้าง โดยสามารถเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่าการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ซึ่งข้อความหรือสำนวนนั้นหากตัดออกไปก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อเนื้อเรื่องหรือความหมายโดยรวม ลำดับถัดมาคือ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำเนื่องจากไม่มีคำศัพท์ในภาษาไทยเพียงคำเดียวมาแทนที่ได้โดยพบว่าการใช้วลีแทนคำกริยา 3 ครั้ง, วลีแทนคำนาม 2 ครั้งและวลีแทนคำคุณศัพท์ 2 ครั้ง การปรับบทแปลในระดับโครงสร้างนั้นพบมากที่สุดคือ ประเภทกรรตุจาก และกรรมวาจกพบจำนวน 10 ครั้งเนื่องจากกริยารูปกรรมวาจกถือว่ามีความหมายในเชิงลบในภาษาไทยจึงไม่นิยมใช้ รองลงมาคือการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับ โครงสร้างภาษาในฉบับแปล พบว่ามี การสลับตำแหน่งของคำวิเศษณ์บอกเวลาจำนวน 4 ครั้ง, คำวิเศษณ์บอกสถานที่ 1 ครั้ง, การสลับตำแหน่งกันของประโยคหลัก 2 ครั้ง และพบการสลับประธานในประโยค 1 ครั้ง

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบการแปลแบบตรงตัว และการแปลแบบเอาความอีกจำนวนหนึ่ง โดยส่วนมากเป็นการแปลแบบเอาความเนื่องจากผู้แปลไม่ได้มุ่งเน้นรักษาโครงสร้างของประโยคต้นฉบับ แต่ผู้แปลมุ่งเน้นไปที่จะถ่ายทอดความหมายโดยรวมของเนื้อเรื่องให้ตรงตามต้นฉบับมากกว่า จึงได้ตีความหมายของประโยคก่อน แล้วจึงคำนึงถึงบริบทที่หลัง รวมถึงเหตุการณ์ที่ดำเนินอยู่ในต้นฉบับในตอนนั้น แล้วจึงเลือกประโยคที่คุ้นเคย ฟังดูเป็นธรรมชาติมาใช้เพื่อความเข้าใจง่ายของผู้อ่าน (บุรินทร์ เพชรจำเริญสุข, นครเทพ ทิพยสุภราชภูทร์ และสายัณห์ กอเสถียรวงศ์, 2561: 12)

6. บทสรุป

จากการศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลของเรื่องสั้นจำนวน 3 เรื่อง “แมลงวันผี” “เรื่องของ โอคาเมะ” และ “วิญญาณคนเป็น” นั้นผู้ศึกษาใช้กลวิธีการแปลและหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ ศัญฉวี สายบัว (2560) และ โมนา เบเคอร์ (2535) ผู้ศึกษานำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสรุปผลด้วยจำนวน 20 ตัวอย่าง แบ่งเป็น 60 ประเด็น การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปพบ 8 ครั้ง อันดับที่สองคือประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำพบ 7 ครั้ง และการปรับบทแปลระดับประโยคที่พบมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือประเภทการปรับใช้กรรตุจากและกรรมวาจกพบ 10 ครั้ง อันดับที่สองคือประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยคพบ 8 ครั้ง อีกทั้งยังพบว่ามี การแปลแบบตรงตัว และการแปลแบบเอาความด้วยอีกส่วนหนึ่ง

ในการแปลแต่ละครั้งเหตุผลที่ทำให้งานแปลสละสลวย ไหลลื่นและผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและเนื้อความส่วนใหญ่รวมถึงประสบการณ์ของผู้แปล ซึ่งหากจะวิเคราะห์งานแปลเหล่านั้นต้องมีการใช้ทฤษฎีการแปลและกลวิธีการแปลเข้าช่วยในการวิเคราะห์ควบคู่กันไป ข้อความและบริบทของเนื้อเรื่องบางช่วงของตัวอย่าง

อาจมีบทพูดปะปน ซึ่งโดยปกติทั่วไปการแปลบทพูดจะเป็นการแปลแบบตรงตัวและแบบเอาความซึ่งได้ผลวิเคราะห์ในทางทฤษฎีไม่มากนัก แต่หากเป็นช่วงของบทพรรณนา การปรับบทแปลจะสามารถใช้ทฤษฎีในการวิเคราะห์ได้มากกว่า จากการศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลที่ใช้ในเรื่องสั้น “ผีญี่ปุ่น” นั้นมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ต้องการจะศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับบทแปลซึ่งอาจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจศึกษาในครั้งต่อไป เช่น ศึกษาผลงานเรื่องสั้นอื่นๆที่เขียนโดย “เล็ฟคาดีโอ เอิร์น” ที่ถูกแปลโดยนักแปลท่านอื่น เพื่อศึกษาถึงความหลากหลายของกลวิธีการแปล หรือศึกษาผลงานแปลเรื่องสั้นเล่มอื่นๆที่แปลโดย “ปาริฉัตร เสมอแฆ” เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลว่าใช้แบบใดในงานแปลเรื่องอื่นๆ ซึ่งใช้เป็นแนวทางการศึกษาต่อยอดและพัฒนาทักษะการแปลของตนเองได้

7. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากดร. นครเทพ ทิพย์สุภราชกูร์ อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งกรุณาให้คำชี้แนะข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด คณาจารย์คณะศิลปศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์อันมีค่าให้ อีกทั้งบิดา มารดา ผู้เป็นแรงผลักดันและให้การสนับสนุนในด้านต่างๆด้วยดีเสมอมา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

8. เอกสารอ้างอิง

- เชวง จันทรเจตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ดวงดา สุพล. (2545). *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรินทร์ เพชรจำริญสุข นครเทพ ทิพย์สุภราชกูร์ และ สายัณห์ กอเสถียรวงศ์ (2561). การศึกษาเชิงวิเคราะห์-----การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากเรื่องสั้น “อีไลอัสกับผีทะเล”. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติเบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 8*. (หน้า 343-349). 30 พฤษภาคม 2561 มหาวิทยาลัยธนบุรี
- ปัญญา บริสุทธี. (2542). *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เล็ฟคาดีโอ เอิร์น. (2542). *ผีญี่ปุ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). แปลโดย ปาริฉัตร เสมอแฆ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ.
- ศรัญญา พานิจจะ. (2557). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากเรื่องสั้น “เจ้าของห้องเช่า”. ใน *บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 3*. คณะนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ตัณณวี สายบัว. (2560). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Baker, M. (1992). *In Other Words*. New York, NY: Rout ledge.
- Hearn, L. (1910). *Kotto: Being Japanese Curios, with Sundry Cobwebs*. London: The Macmillan Company.